

نقش دادگاه‌های داخلی در داوری تجاری بین‌المللی

مؤلف
پریسا منصوری

انتشارات قانون یار

۱۳۹۸

سرشناسه	: منصورى، پريسا، ۱۳۶۰ -
عنوان قراردادى	: ايران. قوانين و احكام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پديدآور	: نقش دادگاه‌هاى داخلى در داورى تجارى بين‌المللى/مؤلف پريسا منصورى.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات قانون يار، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهرى	: ۱۲۸ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۰۶۵-۸
وضعيت فهرست‌نويسى	: فيبا
يادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۲۱.
موضوع	: داورى بين‌المللى تجارى-- ايران
موضوع	: International commercial arbitration-- Iran
رده بندى کنگره	: ۱۸۲۹KMH
رده بندى ديوبى	: ۵۵۰۹/۳۴۷
شماره کتابشناسى ملي	: ۵۷۱۱۰۳۰

انتشارات قانون پيار

نقش دادگاه‌هاى داخلى در داورى تجارى بين‌المللى

تأليف: پريسا منصورى

ناشر: قانون يار

ناظر فنى: محسن فاضلى

نوبت چاپ: اول-۱۳۹۸

شمارگان: ۱۱۰۰ جلد

قيمت: ۳۲۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۰۶۵-۸

مرکز پخش: تهران، ميدان انقلاب، خ منيرى جاويد، پلاک ۹۲

تلفن: ۶۶۹۷۹۵۲۶ مرکز پخش قانون يار

دعای قبل از مطالعه با معنی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُمَّ أَخْرِجْنِي مِنْ ظُلُمَاتِ الْوَهْمِ وَ أَكْرِمْنِي بِنُورِ الْفَهْمِ
خداوندا از تاریکیهای وهم بیرونم آور و بنور فهم مفتخرم کن

اللَّهُمَّ افْتَحْ عَلَيْنَا أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ

خداوندا درهای رحمت را بر ما باز و خزائن دانشت را بر ما بفرست

وَأَنْشُرْ عَلَيْنَا خَزَائِنَ عُلُومِكَ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

و خزانه های علومت را بر ما باز کن به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان

فهرست مطالب

۹.....	فصل اول
۹.....	کلیات
۱۳.....	فصل دوم
۱۳.....	نقش دادگاههای داخلی در داوری تجاری بین المللی پیش از مداخله داور
۴۹.....	فصل سوم
۴۹.....	نقش دادگاههای داخلی در داوری تجاری بین المللی در جریان داوری
۷۵.....	فصل چهارم
۷۵.....	نقش دادگاههای داخلی در داوری تجاری بین الملل بعد از صدور رای داوری
۱۰۹.....	فصل پنجم
۱۰۹.....	نتیجه گیری
۱۲۱.....	فهرست منابع و مآخذ

فصل اول

کلیات

داوری از نظر حقوقی و قواعد دادرسی مدنی به معنی فصل خصومت توسط غیرقاضی و بدون رعایت تشریفات رسمی و آیین دادرسی است و به شخصی که به این عمل مبادرت می‌ورزد «داور» گویند. در گذشته دادگاهها، داور را رقیب خود می‌دانستند و به این دلیل از انواع دلایل برای مداخله در کار داوران و احکام صادره از جانب آنها استفاده می‌نمودند. ولی امروزه این تمایل دادگاهها نسبت به داور تغییر نموده است و دادگاهها در اختلافات تجاری از داور استقبال می‌نمایند و ارجاع به داور را تشویق می‌کنند و در صورت وجود توافقنامه معتبر داور، از رسیدگی به موضوع متنازع فیه خودداری می‌کنند و حتی اگر رسیدگی‌های قضایی را شروع کرده باشند آنرا متوقف می‌نمایند. به عبارت دیگر در این زمینه برخلاف گذشته همکاری و تعاون ایجاد شده است. امروزه روند داور، بویژه در دعاوی تجاری بین المللی، به طور فزاینده‌ای در حال گسترش است؛ به طوری که می‌توان گفت این نهاد، به سوی شکل‌گیری پدیده حقوقی پیچیده‌ای که دارای ابعاد مختلفی است و خودگردان نیز هست پیش می‌رود؛ حتی می‌توان ادعا کرد که در حوزه تجارت بین الملل، جایگزین

رسیدگی قضایی شده است. این در حالی است که در هر نظام حقوقی، دادگاه‌های ملی وجود دارند که دارای سازمان مشخصی بوده، مرجع حل و فصل اختلافات و احقاق حق محسوب می‌شوند و از قدرت الزام‌کننده و اجباری برخوردارند که مستقیماً از حاکمیت ناشی می‌شود و بدین وسیله می‌توانند دستورات و احکام خود را با استفاده از قوه قهریه ای که در اختیار دارند، به مرحله اجرا در آورند. (مصلحی، ۱۳۸۴: ص ۲۵۰) تقریباً همه نظام‌های حقوقی در آیین دادرسی با قوانین مستقل مربوط به داوری موارد و مبنای مشخصی را برای مداخله دادگاه‌های دولتی در جریان داوری در نظر گرفته‌اند. در حقوق ما نیز در باب هفتم از قانون آیین دادرسی مدنی، در ماده ۱ قانون مذکور، از داوری تعریفی به شرح ذیل ارائه شده است: «داوری عبارت است از رفع اختلاف بین متداعیین در خارج از دادگاه به وسیله شخص یا اشخاص حقیقی و حقوقی مرضی الطرفین و یا انتصابی.» در قانون داوری تجاری بین‌المللی به مانند قانون آیین دادرسی مدنی مواردی که می‌بایست دادگاه در امر داوری مداخله نماید، ذکر شده است و نحوه وضع مواد مرتبط، اصل عدم مداخله دادگاهها در امر داوری را به ذهن متبادر می‌نماید و این امر اعتماد اشخاص را به نهاد داوری بیشتر می‌کند. ولی از جهتی هم مراجع داوری به مانند دادگستری از قوه قهریه و قدرت الزام‌کننده برخوردار نیستند. بخاطر همین، داوری با وضع کنونی نمی‌تواند بطور مطلق از مداخله دادگاهها مصون باشد؛ ولی شایسته است این ایراد را به طور منصفانه ارزیابی نمود و با در نظر گرفتن حدود مداخله دادگاهها و اهداف و آثار آن، در مورد وجود یا فقدان نسبی مزیت داوری به عنوان یک شیوه شبه قضایی حل و فصل اختلاف به قضاوت نشست. از حیث وجود سابقه در کتب حقوقی موجود، عنوان و بحث مستقلی در این زمینه یافت نمی‌شود و فقط به این موضوع در برخی از کتابها در مقام بیان مواد قانون آیین دادرسی مدنی، به اختصار، از برخی موارد مداخله

دادگاهها در روند داوری، یاد شده است برای نمونه دکتر شمس در کتاب قانون آیین دادرسی مدنی، دکتر لعیا جنیدی در کتاب نقد و بررسی تطبیقی قانون داوری تجاری بین المللی و جلال مصلحی در مقاله ای تحت عنوان حدود مداخله دادگاههای ملی در روند داوری در این خصوص سخن به میان آورده اند. با وجود این، نمی توان در اهمیت و نقش دادگاه در روند داوری، بیش از اندازه مبالغه نمود. عدم مداخله دادگاه در روند داوری، اصل، و مداخله آن استثناست؛ به این طریق که دادگاه باید همیشه تلاش نماید تا از مداخله در روند داوری خودداری کند؛ مگر در موارد نادر و استثنایی و در مواقعی که مداخله دادگاه ضروری و اجتناب ناپذیر باشد

۱-۳- سوالات و فرضیه های مطروحه مولف

۱-۳-۱- پرسش های پژوهش

- ۱- اصل بر مداخله دادگاه در امر داوری است و یا عدم مداخله؟
- ۲- میزان اثر و نقش دادگاه ها در روند داوری تجاری بین المللی تا چه حد است؟
- ۳- آیا میزان اثر گذاری و مداخله پیش بینی شده در قوانین موجود، لازم است؟

۱-۳-۲- فرضیه های پژوهش

- ۱- اصل بر عدم مداخله ی دادگاه در امر داوری است.
- ۲- اثر و نقش دادگاهها را قوانین و مواد پیش بینی شده در داوریهای تجاری بین المللی مشخص می نماید. آنجا که قوانین بهای بیشتری دهند لاجرم اثر و نقش دادگاهها پررنگ تر و نمایان تر خواهد بود.

۳- میزان مداخله دادگاهها در امر داوری باید کمتر باشد.

در رابطه با اهمیت تالیف این کتاب باید گفت مراجعه به داوری بین‌المللی، خصوصاً در دعاوی تجاری، بطور فزاینده‌ای در حال گسترش است. این موضوع باعث شده است که اغلب کشورها، خصوصاً آن دسته از کشورهایی که در امر تجارت فعال هستند، قوانین و مقررات خاصی را در مورد داوری وضع نمایند. حتی در سطح بین‌المللی نیز، کنوانسیون‌های متعددی در این خصوص مورد توافق کشورها قرار گرفته و در حال حاضر در حال اجرا می‌باشد. این موارد علاوه بر پیش‌بینی ارجاع اختلاف به داوری است که در معاهدات دوجانبه یا چندجانبه میان کشورها مورد توافق قرار گرفته است. حقیقت این است که همانطور که بیان گردید امروزه روند داوری تجاری بین‌المللی به سوی شکل‌گیری یک پدیده حقوقی پیچیده که دارای ابعاد مختلفی است و خود گردان نیز می‌باشد، پیش می‌رود و می‌توان ادعا کرد که در خصوص موضوعات تجارت بین‌الملل جایگزین رسیدگی قضایی شده است. در حال حاضر کمتر تاجر بین‌المللی پیدا می‌شود که دعاوی فعلی و یا آتی خود را که از روابط تجاری اش حادث می‌شود، به دادگاههای متبوع کشور طرف مقابل ارجاع نماید؛ زیرا حداقل این امکان را پیش‌بینی می‌نماید که ممکن است دادگاههای متبوع کشور طرف مقابل رعایت عدالت و انصاف را نکرده طرف مقابل را به وی ترجیح دهند و همین مراجعه گسترده به سوی این نهاد حقوقی مباحث بسیاری را از جوانب گسترده مطرح می‌سازد و یکی از این جوانب موضوع بسیار مهم، نحوه و میزان مداخله دادگاهها در داوری تجاری بین‌المللی می‌باشد.

فصل دوم

نقش دادگاههای داخلی در داوری تجاری بین المللی پیش از مداخله داور

۱-۲- مبحث اول: کلیات

۱-۱-۲- گفتار اول: پیشینه، تعریف و ویژگی های داوری

در گفتار اول به ترتیب پیشینه، تعریف و ویژگی های داوری می پردازیم تا با ماهیت داوری آشنا شویم.

۱-۱-۱-۲- بند اول - پیشینه داوری

داوری به عنوان روش برطرف کردن کشمکش ها ریشه ای بس کهن دارد؛ برای انسان پیشین، بردن ستیزها و کشمکش ها نزد ریش سفیدان قبیله برای دادرسی نهایی و الزام آور کاری طبیعی بوده است. در روزگاران گذشته، پیش از تاریخ نگاشته، هیچ دستگاه حقوقی یا

قضایی سازمان یافته ای وجود نداشت.^۱ داوری در جوامع بشری نهادی دیرینه و به حکم منطق پذیرفتنی است؛ به عبارت دیگر از نظر تاریخی، داوری مقدم بر رسیدگی قضایی است^۲ و تشکیل دادگاهها و مراجع قضایی فرع بر وجود دولت است. بنابراین در جوامع اولیه، حل و فصل اختلافات حقوقی نیز به روش ساده اجرا می شد که عبارت بود از مراجعه به افراد مورد اعتماد که اغلب نیز ریش سفیدان و معتمدان قوم یا گروه بودند. در واقع داوری ابتدایی را در تاریخ حقوق باید مرحله گذار فرآیند طولانی قانون‌گرایی و قانونمندی در نظر داشت.^۳

در ایران باستان برای جلوگیری از اطاله دادرسی های قضایی، روش داوری مورد استفاده قرار می گرفت. در دوره ساسانی نیز شورای داوری برای حل و فصل اختلافات نه تنها در شهرها بلکه در روستاها نیز وجود داشت که داوران از بین قضات، نجبا، مردان شریف و ماموران مذهبی انتخاب می شدند.^۴ داوری در بین عرب قبل از اسلام نیز از اهمیت خاصی برخوردار بوده است تا جایی که اعراب قبل از اسلام داوری را به عنوان شیوه حل و فصل اختلاف ها می دانسته اند.^۵ با ظهور اسلام، اهمیتی که اسلام نیز به داوری داد، باعث گسترش بیش از پیش این نهاد در جامعه اسلامی گردید و مکتب های فقهی اعم از شیعه و چهار فرقه

^۱ - وینست، پاول اسمیت، کشمکش زدایی با داوری در حقوق اسلام و کامن لا، مترجم: ساکت، محمد حسین، مجله حقوقی بین المللی، پاییز و زمستان ۷، ش ۲۳، ص ۱۸۸

^۲ - شمس، عبدالله، آیین دادرسی مدنی، ج ۳، انتشارات ادراک، چاپ چهارم، پاییز ۱۳۸۴، ص ۵۲۱

^۳ - حبیبی، حسن، چند نکته درباره داوری، مجله تحقیقات حقوقی دانشکده شهید بهشتی، ش ۲۷-۲۸، ۱۳۷۸، ص ۳

^۴ - به نقل از احسان یار شاطر، ابهری، حمید، نقدی بر عملکرد شورای حل اختلاف، پژوهشنامه ی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران، سال دوم، شماره ۷، زمستان ۸۶، ص ۵۰

^۵ - اسدی نژاد طاهر گورابی، محمد، داوری تجاری بین المللی ایران و آنستیرال، انتشارات دانشگاه گیلان، چاپ اول، ۱۳۷۸، ص ۱۱ و همچنین ساکت، محمد حسین، دادرسی در حقوق اسلامی، نشر میزان، چاپ اول، بهار ۱۳۸۲، صص ۶۹،

اهل سنت، داوری را در حقوق خود پذیرفته و جایگاه مهمی را در سیستم حقوقی خود به آن اختصاص داده‌اند. در قرآن کریم، دستور مراجعه به داور و حکم برای حل اختلاف‌ها داده شده و روش مصالحه و سازش در اختلاف‌ها توصیه و تشویق شده است.^۱ در روایت‌های فراوانی نیز اصلاح بین مردم و میانجی‌گری در حل اختلاف و دعوا صدقه محسوب شده است و در عمل، پیشوایان دینی به این روش برای حل و فصل اختلاف‌ها تن داده‌اند که نمونه آن در تاریخ اسلام در جنگ صفین اتفاق افتاده است.^۲ جواز و نفوذ داوری در درجه اول مستند به آیه شریفه «وَإِنْ حَفَّتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَأَبْعَثُوا حَكَمًا مِّنْ أَهْلِهِ...» است.^۳ مفاد آیه مؤید جواز و نفوذ داوری در اختلاف‌های خانوادگی است که با الغای خصوصیت می‌توان آن را به اختلاف‌های مشابه تسری داد.^۴ هدف از بیان تاریخچه کوتاه، اثبات این واقعیت است که امر داوری در ادوار مختلف تاریخی به عنوان تفکر توسعه قضایی در عرصه افکار عمومی جامعه حضور داشته است، و جالب تر آنکه تأسیس «شورای داوری» و «خانه انصاف» گامی بود که حاکمیت قبل از انقلاب در راستای اثبات اعتقاد خود به توسعه قضایی برداشته بوده است. اما پس از وقوع انقلاب در ایران و با تأسیس سازمان قضایی جدید، مسؤولان دستگاه قضایی با طرح این امید در افکار عمومی که در کلیه جایگاه‌های قضایی از مجتهدان جامع‌الشرایط به عنوان قاضی استفاده خواهد شد، نه تنها دو نهاد قضایی مردمی «شورای داوری» و «خانه انصاف» را تعطیل نموده‌اند، بلکه اعتبار آراء داوری نیز به دلیل آنکه داوران اغلب فاقد شرایط

^۱- سوره نساء آیات ۳۵ و ۵۹ و ۶۶ و ۱۱۴ و سوره حجرات آیه ی ۹ و ۱۰

^۲- ضیایی بیگدلی، محمدرضا، اسلام و حقوق بین الملل، گنج دانش، چاپ ششم، تهران، ۱۳۸۰، صص ۱۰۹ - ۱۱۰

^۳- آیه ی ۳۵ سوره ی نساء

^۴- جنیدی، لعیا، نقد و بررسی تطبیقی قانون داوری تجاری بین المللی، انتشارات دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه

اجتهاد بودند تا مدت‌ها مورد تردید قرار گرفت. مدیریت‌های مختلف قوه قضائیه پس از چندین سال ناکامی در جایگزین ساختن سازمانی جدید به جای آنچه تخریب کرده بودند به فکر احیای نهاد قضایی مردمی مشابه «شورای داوری» و «خانه انصاف» افتادند.^۱ برای نمونه، نهاد شورای حل اختلاف می‌باشد که انتقادهایی به این نهاد می‌باشد؛ این در حالی است که داوری از سابقه‌ی بسیار طولانی برخوردار بوده^۲ و با ورود اسلام نیز منع نشده است؛ بلکه در حل و فصل برخی اختلاف‌ها به کار گرفته شده است. برخی نیز معتقدند در فقه، نهاد داوری تحت اصطلاح «قاضی تحکیم» واجد مشروعیت شرعی شناخته شده و توسل به قاضی تحکیم، نوعی رجوع به داوری است.^۳ قاضی، تحکیم شخصی است که دارای شرایط قضاوت است، اما منصوب به قضاوت نیست؛ بلکه طرفین براساس یک قرارداد او را به قضاوت موردی در خصوص اختلاف خود تعیین می‌کنند. رأی قاضی تحکیم چون رأی قاضی بر احکام شرعی مبتنی می‌باشد و غیر قابل اعتراض است. در حال حاضر، قانونگذار با تصویب قانون داوری تجاری بین‌المللی مصوب ۱۳۷۶، باب هفتم قانون آیین دادرسی مدنی مصوب ۱۳۷۹ و قانون الحاق به کنوانسیون نیویورک در مورد شناسایی و اجرای احکام داوری بین‌المللی در امر داوری گام‌های مؤثری برداشته است.

^۱ - کاشانی، محمود، بررسی حقوقی لایحه شورای حل اختلاف و نهاد قاضی تحکیم، مجله کانون وکلای دادگستری مرکز، دوره جدید، شماره ۲۳-۲۴، صص ۱۹۲ و ۱۹۳

^۲ - صباغیان، علی، نقش میانجی‌گری در حل و فصل اختلافات بین‌المللی، موسسه چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، چاپ اول، تهران، ۱۳۷۶، ص ۲۵

^۳ - جعفری لنگرودی، محمد جعفر، مبسوط در ترمینولوژی حقوق، ج ۳، نشر گنج دانش، چاپ اول، ۱۳۷۸، ص ۱۸۷۸، واژه داور

۲-۱-۱-۲- بند دوم - تعریف داوری

داوری که در ابتدا دادور بوده است در طی زمان و با حذف «دال» تبدیل به داور شده است و در لغت به مفهوم قضاوت کردن، حکم کردن میان دو خصم آمده است.^۱ از داوری تعاریف متعددی ارائه شده است: برخی صاحب‌نظران در تعریف داوری بیان داشته است که داوری نهادی است که از طریق آن شخص ثالث اختلاف مطروحه میان دو یا چند شخص را در مقام اجرای مأموریت قضایی که توسط آنان به وی اعطاء شده حل و فصل می‌کند. بعضی از مؤلفان در بیان تعریفی که جامع و مانع باشد، آن را رفع اختلاف از طریق رسیدگی و صدور حکم توسط اشخاصی که اطراف دعوی معمولاً آنها را به تراضی انتخاب می‌کنند یا مراجع قضایی به نمایندگی از سوی اطراف دعوی برمی‌گزینند، نامیده‌اند.^۲

قانون آیین دادرسی مدنی داوری را تعریف نکرده است؛ اما در بند «الف» ماده ۱ قانون داوری تجاری بین‌المللی، داوری تعریف شده است. در این بند آمده است: «داوری عبارت است از رفع اختلاف بین متداعیین در خارج از دادگاه به وسیله شخص یا اشخاص حقیقی یا حقوقی مرضی‌الطرفین و یا انتصابی.» تعریفی که در این بند از داوری ارائه شده است، تعریفی مانع نیست. این بند، داوری را رفع اختلاف در خارج از دادگاه دانسته است. در بند «ه» همان ماده دادگاه این‌گونه تعریف شده است: «منظور از دادگاه در این قانون یکی از دادگاه‌های تشکیلات قضایی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.» با توجه به تعریفی که در این بند از دادگاه به عمل آمده است، رسیدگی در مراجعی اداری مانند هیأت‌های حل اختلاف و کمیسیون رسیدگی به اختلاف گمرکی و کمیسیون‌های مذکور در مواد ۷۷، ۹۹ و ۱۰۰ قانون

^۱ - دهخدا، علی اکبر، لغت نامه، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۷۲، ذیل لغت داوری

^۲ - اسدی نژاد، سید محمد، داوری تجاری بین‌المللی ایران و آنسیترال، انتشارات دانشگاه گیلان، ۱۳۷۸، ص ۳

شهرداری‌ها و نیز مراجع قضایی غیردادگستری مانند هیأت تشخیص و هیأت حل اختلاف مذکور در قانون کار نیز مشمول عنوان داوری قرار می‌گیرند، درحالی‌که بدیهی است که مراجع مزبور از شمول عنوان داوری خارج‌اند. مراجع مزبور، مراجعی استثنائی هستند که احکام و قواعد رسیدگی خاص خود را دارند و رسیدگی ایشان به اختلافات متداعیین، نیاز به توافق و تراضی طرفین ندارد. بنابراین، این تعریف حداقل از این جهت ناقص است که به توافق محور بودن بنیان داوری اشاره نکرده است که البته قانون‌گذار در بند «ج» این ماده با تعریف موافقت‌نامه داوری و سپس در بند «و» این ماده با تصریح به توافق محور بودن قواعد و مقررات داوری، تا حدی این نقیصه را جبران کرده است. می‌توان داوری را بدین نحو تعریف کرد: « داوری حل و فصل اختلاف توسط شخص یا اشخاص ثالثی است که صلاحیت خود را برای رسیدگی از قرارداد خصوصی طرفین کسب می‌کنند. این شخص یا اشخاص ثالث داور یا داوران نامیده می‌شوند.»^۱

۲-۱-۱-۳- بند سوم - ویژگی‌های داوری

الف - بی طرفی داوران:

یکی از مسائلی که در بررسی ادله، از سوی قضات مطرح می‌شود، میزان مداخله و نقش علم آنان در کشف حقیقت می‌باشد، که در ترجیح نقش علم در قضاوت به «نقش حاکمیت قاضی» و نقش قاضی در اجرای عدالت استناد می‌گردد. این امر موجب می‌شود تا قاضی دادگاه از حد یک ناظر صرف فراتر رود و در رسیدگی به پرونده‌ها علاوه بر مستندات طرفین، براساس ماده ۱۹۹ قانون آیین دادرسی مدنی، به دلایلی مراجعه نماید که خود در کشف

^۱ شیروی، داوری تجاری بین‌المللی، انتشارات سمت، چاپ دوم، زمستان ۱۳۹۲، ص ۱۴۱

حقیقت مؤثر می‌داند. این امر ممکن است به ظاهر و تا حدودی قاضی را از بی طرفی صرف در امور مدنی خارج سازد. در حالی که در داوری، داور چنین وظیفه‌ای بر عهده ندارد و چنین انتظاری نیز از وی نمی‌رود، تا در جهت اجرای عدالت تلاش نماید. داور مطابق مستندات طرفین رأی صادر می‌کند و حتی در داوری تعیین قانون حاکم بر قضیه نیز با طرفین می‌باشد.

در دعاوی تجاری بین‌المللی، که طرف درگیر نگران مداخله طرفدارانه محاکم داخلی در دعوی است، داوری به طرفین اجازه می‌دهد تا داورانی را که بدون توجه به تابعیت طرف و بی طرفانه به موضوع رسیدگی می‌کند انتخاب کنند. در دعاوی که در محاکم طرح می‌شود، مطابق قواعد آیین دادرسی مدنی، تبعه داخلی بر تبعه خارجی ترجیح دارد نمونه آن منوط شدن طرح دعوی از سوی تبعه خارجی با سپردن تأمین می‌باشد. در حالی که در داوری چنین ترجیحی وجود ندارد و به عکس، موضوع داوری تجاری بین‌المللی که تماماً با مداخله یک نفر خارجی به آن طرف دعوی رسیدگی می‌گردد، نمی‌توان برتری تبعه دولت متبوع بر تبعه خارجی را اعمال کرد. این امر خود ناشی از یک اصل دیگری است که در حقوق بین‌الملل خصوصی، اعمال صلاحیت دادگاهها در دعاوی بین‌المللی یک امر قضایی صرف نیست، بلکه یک امر سیاسی است. در حالی که در داوری هرگز چنین دیدگاهی مطرح نیست و تلاش حقوقدانان در امور حقوقی و قضایی نیز بر غیر محلی کردن قوانین و قواعد حاکم بر دعوی و داوری است.^۱

ب: سرعت در رسیدگی

یکی از علل ارجاع دعوی به داوری، سرعت در رسیدگی است. طرف‌های درگیر در تجارت بین‌الملل، به راه حلی سریع احتیاج دارند. به همین دلیل در انواع مقررات داوری سعی

^۱ - مرتضوی، عبدالحمید، آیین رسیدگی داوری تجاری بین‌المللی ایران، جاودانه جنگل، چاپ اول، تهران، ۱۳۹۲، ص ۳۰

شده است که به اصل سرعت در داوری توجه شود. فرق اصلی داوری با رسیدگی در دادگاه، سرعت در رسیدگی است. در تمامی مقررات داوری، برای ایجاد سرعت در رسیدگی و جلوگیری از اطاله دادرسی به طرفین و داوران اجازه داده شده است بدون رعایت تشریفات آیین دادرسی، به طرح دعوا در داوری و رسیدگی اقدام کنند. تشریفات در رسیدگی و آیین دادرسی مدنی در محاکم دادگستری، همیشه سبب اطاله رسیدگی است. در حالی که، داوران نه تنها از رعایت آیین دادرسی معاف هستند، بلکه در صورت لزوم می‌توانند تشریفات خاص را برای رسیدگی در داوری خود وضع کنند. رسیدگی سریع در داوری موجب تشویق و ترغیب تجار بین‌المللی برای تمسک به داوری یا به شیوه‌های دیگر حل و فصل اختلاف می‌شود. زیرا اطاله در رسیدگی و صدور حکم قطعی و نهایی ممکن است خسارات جبران‌ناپذیری بر طرفین قرارداد وارد نماید.^۱

ج: محرمانه بودن داوری

داوری، قراردادی خصوصی است و طرفین می‌توانند شرایط ویژه‌ای را برای حل و فصل اختلافات خود در نظر بگیرند. در داوری، همواره این بحث مطرح است که «آیا رسیدگی در داوری باید محرمانه باشد یا علنی؟ دلایل محرمانه بودن داوری به اندازه دلایل علنی بودن آن قوی است. البته اگر داوری علنی باشد، موجب ایجاد رویه قضایی و به تبع آن موجب ارتقای علمی داوری می‌گردد. علاوه براین، علنی بودن داوری اصل استقلال و بی‌طرفی داوران را تقویت می‌کند. رعایت مساوات از سوی داوران نیز در سایه نظارت محقق می‌شود. برعکس،

^۱ - تفرشی، محمد عیسی؛ اسدی نژاد، سید محمد؛ ویژگی‌های مقررات داوری سازمان جهانی مالکیت فکری و مقایسه آن با قانون داوری تجاری بین‌المللی، فصلنامه حقوق مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران دوره ۳۸، بهار ۱۳۸۷،